

ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐ ՇՈՒՇԱՆԻԿԸ

.....

Ամենագէտ բայց չափ տգէտ ծնողքի մը դուստրն էր Շուշանիկը որ սե հողին յանձնուեցաւ Ծաղկաղարդի Կիրակին: Շուշանիկը խամբեցաւ երբ դարնան նախօրեակին շուշանները նոր սկսեր էին բացուիլ:

Բիւրաւոր հայ Շուշանիկներ այսօր կան ու վաղը պիտի չունեն դեռ իրենց դարունը չորոյրած: Թոքախտաւորներն են անոնք, հարկւրներով, որոնց մէջ կ'երեւան ագնուականը և խոնարհը, ուսեալը և տգէտը, մեծատունը և աղքատը...

Ընկերութեան բարձր խաւերուն մէջ ապրելու կը ձգտէին Շուշանիկի ծնողները: Դեռ վեց ամսուան չեղած իր մօր ստինքներէն ծորող զուլալ կաթին զրկուեցաւ և կովը կաթով դիեցուեցաւ:

Ինչո՞ւ այս փոփոխութիւնը... Պըչրասէր մօր ազատ խոյանքին... արգելք էր մանկան ստինքով դիեցումը. ուրեմն կովը օգնութեան կանչելու էր:

Շուկայի վարակուած կաթով կ'աճէր Շուշանիկը որուն գիրուկ բայց դալուկ թուշերը, քառակուսի դանկը, ծուռ սրունքները, անկանոն բուսած ակոսները և վզին վրայ շօշափելի գեղձերը, դորտերը յիշեցնող լայն և փքացած որովայնը, նեղ և աղանիթի կրծքին նմանող կուրծքը, բաւական էին վատառողջ մանկան մը երևոյթը տալու անոր:

Ատեն ատեն կը հազար Շուշանիկը, անոր մետաղային հաղը պաղատութեան կը վերադարձնէր և դալուկ դէմքը քիչ մը անարիւնութեան. հապա վզին խօլերը, ոչի՛նչ, երեխաներու յատուկ երևոյթ մը... Այսպէս բժիշկի մը դիտող աչքերը միայն կրնային գուշակել կրծքին մէջ շնչափողերու վրայ կուտակուած գեղձերը որոնք կովու կաթին մէջ վիտացող թոքախտի մանրէներուն համար յարմար բոյներ էին դարձած:

Անցան տարիներ և Շուշանիկը չափահաս եղաւ, նիհարակազմ, բարակ գիծերով և դալկադէմ օրիորդ մը որուն նեղ ու տափակ կրծքին յոյս լեցուն և հրապուրիչ ստինքներ կը դժկամակէին

բուսնիլ և աճիլ: Առողջ և կայտառ կոյսի մը յատուկ կանոնաւոր դաշտանն ալ չօրհնեց Շուշանիկի արրունքը:

«Արբունքի նոր հասած է, կամաց կամաց կը կանոնաւորուի» խորհեցան մեր ամենագէտ ծնողները և հեռու կեցան բժիշկներէ:

Շուշանիկին փայլուն աչքերը ուշիմութեան, երեկոյեան դէմ անոր դալկադէմ թշկներուն շառագունիլը ամօթխածութեան, իսկ գիշերուայ պաղ քրտինքը օդերուն տաքութեան ու առաւօտեան չոր հաղը և երբեմն ալ խուխի արտաքսումը գիշեր ատեն անոր բաց պառկելուն կը վերադրէին:

Ծնունդի ատենները ուշ ատեն պարասրահէ վերադարձին Շուշանիկը մսեցաւ ու ամբողջ գիշերը հազաց: Առաւօտեան դէմ ուշաթափ խոր քուն մտաւ, բայց անողորմ քրտինքը չուտով արթնցուց զինքը: Աճապարանքով հագուեցաւ և նախաճաշի համար ճաշասրահ փութաց իր պաշտելի ծնողաց հետ սեղանին մասնակցելու համար:

Դարձեալ հաղը բռնեց... ու ահա՛ անխուսափելին պատահեցաւ, թոքերուն մէջ երակ մը պայթեցաւ ու բոսոր արիւնը սկսաւ հոսիլ առատօրէն...

«Վա՛ր դաւակս...» պոռաց բժիշկներու չ'հաւատացող մայրը և տասնեակ մը բժիշկներու հեռախօսեց և աղերսալից աչքերով սպասեց անոնց խորհրդակցութեան արդիւնքին...

Բժշկական խորհրդակցութեան պէտքն իսկ չ'կար. ակնյայտ կ'երեւէր ախտաճանաչութիւնը... յառաջացած թոքախտ...

Անցան ամիսներ և ծաղկազարդի կիրակին մեռաւ Շուշանիկը: Մանկութեան շրջանէն սկսած հիւծախտը՝ չափահասութեան շրջանին մէջ յաղթանակը տարած էր, խամրեցնելով մանկամարդուհին:

Ծնողներու կողմէ քիչ մը ուշադրութիւն, քիչ մը խնամք. ժամանակին ըլլալիք բժշկական քննութիւն մը, կանոնաւոր կեանք, բացօդեայ պտոյտներ, մաքուր օդ և լաւ սնունդ կրնային փրկել այս մատաղ կեանքը, բայց...

Պօղբն.

ԲԺ. Ա. Ս. ԱԲԷԼԵԱՆ